

Bestuurssecretariaat

Postbus 239
9700 AE Groningen

telefoon: (0592) 36 57 04
fax: (0592) 36 57 80

e-mailadres: bestuur@snnonline.nl
website SNN: www.snnonline.nl

Aan: de leden van het Algemeen Bestuur
Van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland

Assen, 23 november 2005

Behandeld door : R. Lander
Telefoonnummer : 050-5224914
Ons kenmerk : SNN/2005-011001
Onderwerp : IT-Atelier

Geachte dames en heren,

Tijdens de laatste vergadering van het Algemeen Bestuur van het SNN is uitgebreid stilgestaan bij de ontwikkelingen rond het IT-Atelier. In die vergadering heeft het Dagelijks Bestuur u toegezegd met nadere informatie te komen ten behoeve van de vergadering van 29 november a.s. Wij zouden dan spreken over het verificatie-onderzoek of, indien het verificatie-onderzoek nog niet gereed zou zijn, over de stand van zaken. Omdat het verificatie-onderzoek nog niet is afgerond, zullen wij u in deze brief informeren over de stand van zaken.

Voor zover u vragen heeft gesteld waarvan het antwoord niet hoeft te wachten op de uitkomsten van het verificatie-onderzoek, zijn de antwoorden in deze brief verwerkt. De overige antwoorden houdt u uiteraard tegoe. Onderstaand treft u een overzicht aan van feiten, data, gemaakte afwegingen, ondernomen acties en te ondernemen acties. Wij hopen u daarmee te voorzien van informatie die kan bijdragen aan een goede gedachtewisseling tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur op 29 november a.s.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

Het initiatief;

De projectopzet;

De projectbeoordeling;

De projectvoortgang;

De informatieverstrekking van het bestuur van het IT-Atelier aan het SNN;

De actuele stand van zaken;

De tijdsplanning.

Het initiatief:

Het IT-Atelier was oorspronkelijk een initiatief van Atos Origin en de Hogeschool Drenthe. Verder werd geparticipeerd door de gemeente Emmen (inzet personeel), de provincie Drenthe (doorgeleiden aanvraag), de Rabobank Emmen (sponsor, inzet personeel) en Ernst & Young Emmen (sponsor). Doel van het project was minimaal 34 levensvatbare ideeën te genereren en deze om te zetten in 27 levensvatbare nieuwe ondernemingen, dan wel innovaties bij bestaande ondernemingen. Uiteindelijk doel was deze nieuwe bedrijvigheid te laten resulteren in 214 nieuwe en structurele banen.

De projectopzet:

Het project betrof het opzetten en exploiteren van een ideeënfabriek en ICT-incubator in Emmen. Het initiatief ging uit van de gedachte dat mensen met goede ideeën meestal niet de beste ondernemers zijn en andersom ondernemers meestal niet de beste ideeënbedenkers zijn.

Het project bestond uit onderdelen:

1. 'IT-Atelier creatief ('Think IT'): een ideeënfabriek waar ideeën voor nieuwe ICT-bedrijvigheid worden geproduceerd en omgezet in bedrijfsplannen ('business cases'). De bedrijfsplannen zouden vervolgens worden beoordeeld op slagingskansen en worden gekoppeld aan een ondernemer.
Voor de ideeënfabriek zou een fysieke ruimte worden ingericht, waar kennis kon worden opgehaald en uitgewisseld, en een geavanceerde website worden opgezet.
De ideeënfabriek zou circa twee jaar werkzaam zijn en daarna (na het afleveren van 34 levensvatbare ideeën) komen te vervallen.
2. 'IT-Atelier ondernemend' ('Build IT': de incubator): Binnen dit onderdeel werden ondernemingen die gekoppeld waren aan een idee begeleid en, inhoudelijk en financieel, ondersteund bij het uitwerken van de businesscases tot een levensvatbare activiteit (een nieuwe onderneming of onderdeel van een bestaande onderneming).

De incubator had in principe een levensduur gelijk aan de duur van het Kompasproject.

Gedurende de projectperiode zou worden bekeken of het IT-Atelier mogelijk zelfstandig kon worden voortgezet of door een bestaande organisatie kon worden overgenomen. De stichting IT-Atelier zelf zou geen inspanning verrichten ten behoeve van een zelfstandig vervolg. De stichting zou bestaan voor de duur van het project.

De projectbeoordeling:

Het projectvoorstel is op 22 december 2003 bij de provincie Drenthe ingediend. Op 5 februari 2004 heeft het SNN het project ontvangen. De provincie Drenthe adviseerde een Kompasbijdrage te verstrekken omdat het een additioneel en vernieuwend marktgericht project was dat goed aansloot bij het provinciale en SNN beleidskader voor de ontwikkeling van ICT-projecten. De projectbeoordelingscommissie constateerde dat het project een initiatief uit de markt was dat goed aansloot bij het Kompasprogramma en invulling gaf aan de ambities van het SNN op ICT-gebied. Na enige aanpassingen in de (voorgenomen) projectopzet is op 29 april 2004 door de Bestuurscommissie Economische Zaken en Toerisme eenstemmig besloten een Kompassubsidie te verlenen aan de Stichting IT-Atelier in oprichting.

De totale projectkosten bedroegen € 11.845.535,--. Er is een Kompassubsidie beschikt van in totaal € 5.589.250,--, waarvan € 2.634.815,-- uit EZ-Kompasmiddelen en € 2.954.435,-- uit EFRO Doelstelling 2 middelen. Op 9 juli 2004 is dit besluit middels een subsidieverleningsbrief aan de indiener kenbaar gemaakt. Ten tijde van het beoordelen van de aanvraag (tussen 5 februari 2004 en 29 april 2004) was de stichting nog niet opgericht en was het bestuur nog niet bekend. Daarom is de subsidie verleend aan de stichting in oprichting, waarbij aan de indiener kenbaar is gemaakt dat de statuten en de voorgenomen samenstelling van het stichtingsbestuur aan de UO-SNN dienden te worden voorgelegd. Tot het moment dat nieuwe bestuursleden zouden zijn aangezocht was de heer Koopal de logische vertegenwoordiger van de stichting i.o.

Een belangrijk aandachtspunt bij de projectbeoordeling betrof de verwevenheid van een private partij (ATOS Origin) in de projectorganisatie en uitvoering. Er is daarom de voorwaarde gesteld dat er een onafhankelijk bestuur van de stichting dient te worden samengesteld, waarin dus geen vertegenwoordigers van partijen die bij de projectuitvoering zijn betrokken zitting mogen hebben. Ook vertegenwoordigers van het SNN kunnen uit het oogpunt van functiescheiding geen zitting nemen in een dergelijk bestuur. Het SNN toetst of een door derden ingediend projectvoorstel past binnen de kaders van het Kompas, beschikt een subsidie en toetst na projectrealisatie of aan de voorwaarden van het Kompasprogramma en de subsidieverlening is voldaan. Daarbij wordt niet standaard een antecedentenonderzoek uitgevoerd, dit gebeurt slechts bij twijfel over de initiatiefnemers. In dit geval was sprake van bekende, gerenommeerde partijen en was er op voorhand geen reden om antecedentenonderzoek uit te voeren. Bij de beoordeling van Kompasprojecten wordt ook gekeken naar vergelijkbare projecten. In het geval van het IT-Atelier waren die er niet. Tijdens de uitvoering van een project wordt het SNN door middel van voortgangsrapportages en gesprekken met de subsidieontvangers geïnformeerd over de voortgang van het project.

De projectvoortgang:

Op 9 september 2004 heeft het eerste gesprek tussen het (voorgenomen) bestuur, de heren Geene, Groen en Bos, en het SNN plaatsgevonden. Tijdens het onderhoud werd het SNN geïnformeerd over de inhoudelijke voortgang van het project en bleek dat het voorgenomen bestuur enige vragen en voorbehouden had. Het betrof de eventuele aansprakelijkheid van het bestuur en de wijze waarop het zijn controlerende functie diende in te vullen. Als voorbeeld noemde men een voorgenomen openingsfeest waar men niet achter stond. Het SNN onderschreef de mening van het voorgenomen bestuur dat het feest buitensporig was. Het openingsfeest is niet doorgegaan. Het voorgenomen bestuur ontwikkelde een voorstel voor de organisatiestructuur van het IT-Atelier. Op 4 oktober 2004 gaf het SNN aan onder welke voorwaarden het met deze structuur in zou kunnen stemmen.

Op 28 oktober is het bestuur aangetreden, bestaande uit de heren Boertjens, Bos en Groen. Dat dit niet eerder is gebeurd heeft te maken met de tijd die nodig was om een geschikte voorzitter te vinden. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt overigens bij de indiener. Op 12 november 2004 is er een tweede gesprek tussen het SNN en de projectindieners geweest. Namens het IT-Atelier waren de voorzitter van het bestuur van de stichting, de directeur en de financieel directeur aanwezig. Er was uiteindelijk een officieel bestuur geformeerd en het project was reeds gestart. Het bestuur overhandigde ter vergadering een eerste voorschotverzoek. Volgens dit verzoek waren de gemaakte kosten € 1,4 miljoen. Er was dringend geld nodig om de reeds gemaakte kosten te kunnen voldoen. Tijdens het gesprek bleek dat het voorschotverzoek niet compleet was en is aangegeven welke informatie nog ontbrak.

Volgens de standaardvoorwaarden van het kompasprogramma kan een eerste voorschot betaalbaar worden gesteld nadat het SNN van de eindbegunstigde het volgende heeft ontvangen:

1. Een schriftelijke bevestiging dat met de uitvoering van het project is begonnen.

Op 18 november 2004 is deze verklaring ontvangen.

2. Een schriftelijke verklaring omtrent de definitieve wijze waarop de financiering is zekergesteld, vergezeld van kopieën van de financieringsovereenkomsten

De totale subsidiabele projectkosten bedroegen ruim € 11,5 miljoen euro. Hiervan had 8 miljoen euro betrekking op interne loonkosten (ongeveer 13.000 mandagen). De overige kosten hadden betrekking op rechtstreekse uitgaven. De kosten moesten worden gedekt door een eigen bijdrage van € 3,7 miljoen (in uren) van de initiatiefnemers, bijdragen van de (Rabo)bank en derden in uren en geld (totaal € 0,4 miljoen), inkomsten uit de exploitatie (€ 1,9 miljoen in geld) en € 5,6 miljoen Kompassubsidie. Bij het eerste voorschotverzoek heeft Atos Origin verklaard 8.000 mandagen te leveren. Daarnaast heeft zij zich garant gesteld voor 1.600 extra mandagen. De gemeente Emmen en de Rabobank hebben 100 en 80 mandagen toegezegd. Tevens heeft de Rabobank op 1 juli 2004 nogmaals haar vertrouwen in het project uitgesproken. In 2004 is er nog geen sprake van inkomsten uit exploitatie. Dit kan pas later in het project. Het merendeel van de projectfinanciering was hiermee in november 2004 zeker gesteld.

3. De wijze waarop in voorkomende gevallen wordt voldaan aan de gestelde aanvullende voorwaarden, zoals deze zijn opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking.

Op 2 december 2004 heeft wederom een gesprek tussen het SNN en de projectindieners plaatsgevonden. Tijdens dit gesprek is geconstateerd dat het IT-Atelier zich voldoende bewust was van de voorwaarden die aan de subsidieverlening zijn verbonden, dat het geïnstalleerde bestuur voldoende vertrouwen had en gaf in een goede voortzetting van het project. Een voorschot was dringend nodig om de crediteuren te kunnen betalen.

Er is op 3 december 2004 een voorschot betaald omdat in voldoende mate was voldaan aan de voorwaarden van de subsidieverlening. Op basis van de gepresenteerde kosten bij het voorschotverzoek (1,4 miljoen) leek een voorschotbetaling de financiële nood op te kunnen lossen (quod non, zie hieronder) en een goede voortzetting van het project mogelijk te maken.

Ook het bestuur van het IT-Atelier was op dat moment nog positief over de toekomst van het project.

Voor alle verdere voorschotverzoeken geldt dat de indiener aan de rapportageverplichtingen moet hebben voldaan en dat de eindbegunstigde geen verzoek tot surseance van betaling mag hebben ingediend of dat haar faillissement is aangevraagd. In het algemeen geven de subsidie-aanvragers voldoende prioriteit aan de voortgangsrapportages. Desnoods vraagt het SNN om aanvullende gegevens. In dit geval heeft de indiener het SNN diverse malen mondeling voorgelicht over de projectvoortgang en was tot 22 december 2004 in de gelegenheid om te rapporteren over de financiële stand van zaken. Gezien de mate waarin werd voldaan aan de standaardvoorwaarden kon het SNN in redelijkheid niet weigeren een voorschot uit te betalen.

Er is een aantal factoren dat ertoe heeft geleid dat het IT-Atelier desondanks in financiële problemen raakte. Het management is forse verplichtingen aangegaan voordat er een door het SNN goedgekeurd bestuur was. Een aantal van deze verplichtingen was mogelijk buitensporig. Dit is een van de onderwerpen die momenteel door de accountant worden onderzocht. De verplichtingen zijn aangegaan zonder dat daar op dat moment directe financiële dekking voor was. Dit getuigt niet van professioneel financieel management. Door het management is er geen rekening-courant krediet afgesloten om aan lopende verplichtingen te kunnen voldoen. In de eerste (ruwweg) anderhalf jaar is het SNN de enige partij die met cash bijdraagt in het project. Dit betekent dat zonder rekening-courant krediet in deze periode de betaling van rekeningen van derden volledig afhankelijk is van de financiering van het SNN. Teneinde een liquiditeitsprobleem te voorkomen was derhalve een kredietfaciliteit nodig. Tenslotte heeft het bestuur van de stichting aangegeven dat het onjuist en onvolledig door het management is voorgelicht over de financiële stand van zaken. Zodra het bestuur dit in de gaten kreeg heeft men een stop gezet op alle betalingen. Dit is eind december 2004 gebeurd.

De informatieverstrekking van het bestuur van het IT-Atelier aan het SNN:

Op 18 juni 2004 is aan de heer Groen een concept beschikking gestuurd. De heer Groen informeerde het SNN niet dat hij reeds vanaf 14 mei 2004 bestuurslid was bij de stichting. Uit de conceptbeschikking had de heer Groen kunnen afleiden dat het bestuur niet aan de voorwaarden van het SNN voldeed.

Op 9 juli 2004 zijn de originele beschikkingen gestuurd aan de heer Groen. Ook nu is niet aangegeven dat er reeds een bestuur was en dat dit bestuur, met uitzondering van de heer Koopal, reeds was afgetreden.

Op 9 september 2004 heeft een eerste gesprek tussen het (voorgenomen) bestuur en het SNN plaatsgevonden. Ook hier is niet aangegeven dat er reeds een bestuur was. Dit ging door tot in februari 2005 de statuten van de stichting zijn ontvangen. Geen enkel (voorgenomen) bestuurslid heeft gedurende de voorgaande periode het SNN geïnformeerd over het reeds eerder aanwezige bestuur en de problemen die dit bestuur kende.

Op 28 oktober 2004 is het uiteindelijke bestuur van de stichting aangetreden. De voorzitter heeft meteen uitstel aangevraagd voor het indienen van de eerste voortgangsrapportage. Het SNN heeft het bestuur tot 22 december 2004 uitstel verleend voor het indienen van de schriftelijke voortgangsrapportage. Het SNN is in een tweetal gesprekken (12 november 2004 en 2 december 2004) mondeling geïnformeerd over de projectvoortgang. Op basis van deze gesprekken is op 3 december 2004 een voorschot betaald. Het SNN is niet geïnformeerd over de op 21 en 28 oktober 2004 gevoerde gesprekken tussen het bestuur en het management van de stichting en de op dat moment reeds verslechterde relatie tussen het bestuur en het management.

Op 6 december 2004 verzocht de provincie Drenthe de UO-SNN een rapportage over de voortgang van de activiteiten.

Op 17 december 2004 heeft het SNN per e-mail aangedrongen op een spoedige beantwoording van de openstaande vragen. Tevens is schriftelijk het verzoek tot rapportage over de stand van zaken per 1 januari 2005 verstuurd. Deze voortgangsrapportage diende uiterlijk 1 februari 2005 gereed te zijn.

Er werd geen informatie ontvangen. Het SNN stelde een ultimatum aan het bestuur. Voor 12 februari 2005 moest duidelijkheid worden verschaft. Als gevolg hiervan vond op 10 februari 2005 overleg plaats tussen de belangrijkste stakeholders van het IT-Atelier.

Tijdens het overleg presenteerde het management de stand van zaken en gaf het aan hoe het project kon worden voortgezet. Aangezien bleek dat er geen juiste c.q. volledige voorstelling van zaken werd gegeven, besloot het bestuur het management team van het IT-Atelier te vervangen (nadat eerder al een stop op de uitgaven was gezet).

Er is toen een interim manager gezocht, die tot 1 april 2005 de tijd zou krijgen om de directe bedrijfsvoering onder controle te krijgen en volledig inzicht te verschaffen in de financiële situatie. Doel hiervan was op korte termijn continuering van het project mogelijk te maken, c.q. een doorstart te realiseren. Door diverse oorzaken, waaronder het ontbreken van financiële middelen, is het niet gelukt een geschikte interim-manager te vinden. Nadien is het SNN in diverse gesprekken geïnformeerd over de stand van zaken. Gebleken was dat Atos Origin het project niet voort wenste te zetten. Het bestuur heeft geen partij kunnen vinden die de rol van Atos Origin wenste over te nemen. Het project kon niet worden voortgezet.

De verantwoordelijkheid voor de projectuitvoering ligt, ook bij een mislukt project, bij de projectindieners en -uitvoerders, in dit geval dus bij het bestuur van het IT-Atelier. Het SNN beïnvloedt de uitvoering van een project niet actief. Bij de projectbeoordeling wordt gestuurd op output, in die zin, dat een subsidie wordt toegekend indien een project in voldoende mate bijdraagt aan en voldoet aan de voorwaarden van het Kompasprogramma. Sturing bij vaststelling van de subsidie, in die zin, dat de subsidie wordt vastgesteld naar rato van het behalen van vooraf vastgestelde doelen, zou stuiten op problemen omdat doelen niet altijd eenduidig kwantificeerbaar zijn en omdat het realiseren ervan kan worden beïnvloed door omstandigheden buiten de invloedssfeer van de projectindieners. Uiteraard wordt bij vaststelling altijd getoetst of het project is uitgevoerd conform de goedgekeurde projectbeschrijving en de subsidievoorwaarden.

Op 3 augustus 2005 heeft het SNN het bestuur van het IT-Atelier geadviseerd op korte termijn een verzoek tot subsidievaststelling in te dienen. Dit bleek niet mogelijk. Op 7 september 2005 is het bestuur gesommeerd binnen 24 uur volledige opening van zaken te geven. Het stichtingsbestuur heeft hier bij brief van 8 september aan voldaan. Op 12 september 2005 heeft het SNN opdracht aan de accountant gegeven een verificatie-onderzoek in te stellen. Op 29 september 2005 heeft het SNN het bestuur van het IT-Atelier tot en met 14 oktober 2005 in de gelegenheid gesteld een vaststellingsverzoek in te dienen.

De actuele stand van zaken

Het bestuur is er niet in geslaagd op 14 oktober 2005 een compleet vaststellingsverzoek in te dienen. Naar aanleiding hiervan heeft het SNN het initiatief genomen tot een onderhoud dat op 10 november 2005 heeft plaatsgevonden tussen de gedeputeerden (de heren Schaap en Gerritsen) en het bestuur van de stichting IT-Atelier. Het SNN heeft daarbij nogmaals zijn zorg uitgesproken en het bestuur gemaand tot voortvarendheid. Het bestuur heeft bij die gelegenheid aangegeven waarom er nog geen compleet vaststellingsverzoek kan worden ingediend en welke acties nog moeten worden doorlopen om het project af te kunnen ronden.

Het bestuur spant zich maximaal in om een faillissement te voorkomen en tot een akkoord te komen met de schuldeisers. De volgende stappen moeten daartoe worden gevolgd.

- De administratie van het IT-Atelier moet verder op orde worden gebracht.
- Één van de grootste schuldeisers is Atos Origin. Atos Origin is bereid om haar vordering van 750.000 euro te verlagen tot 64.000 euro waarbij het verschil tussen beide bedragen zal worden omgezet in een achtergestelde lening (die dus pas zal worden voldaan nadat de andere schuldeisers zijn betaald). Voorwaarde hierbij is dat Atos Origin en het bestuur elkaar middels een vaststellingsovereenkomst volledige kwijting verlenen. Atos Origin zal vervolgens meewerken om BTW teruggave van de fiscus mogelijk te maken. Deze vaststellingsovereenkomst is inmiddels getekend.
- Uit de mogelijk van de belastingdienst terug te ontvangen BTW kunnen de erkende crediteuren gedeeltelijk (ongeveer 50%) worden betaald. Het bestuur heeft alle door haar erkende crediteuren een brief geschreven met een voorstel voor gedeeltelijke betaling van de schuld. De crediteuren hebben tot 17 november 2005 de tijd gehad om op dit

- voorstel te reageren. Daarnaast bestaat een gering aantal niet erkende crediteuren (met name als gevolg van schadeclaims door het mislukken van het IT-Atelier).
- Als alle erkende crediteuren akkoord gaan dan zal de IT-Atelier Holding BV worden geperfectioneerd (het is nu nog een BV i.o.), waarbij de heer Boertjens directeur wordt. Atos Origin zal haar facturen aan de stichting op naam van de IT-Atelier Holding BV zetten waardoor deze BV de fiscus zal verzoeken om teruggave van de BTW. Deze BV zal begin december kunnen zijn opgericht. Hierna moet de BV de fiscus om teruggave van de BTW verzoeken.
 - Na teruggave van de BTW kunnen de schuldeisers gedeeltelijk betaald worden en kan een compleet verzoek tot eindafrekening bij het SNN worden ingediend.

Het SNN heeft ingestemd met bovenstaand stappenplan en het bestuur in een indringend gesprek gemaand tot voortvarendheid. Het SNN heeft uitgesproken indien nodig bereid te zijn bijstand te financieren bij het op orde brengen van de administratie. Het bestuur dient elke drie weken de voortgang van de projectafronding met het SNN te bespreken.

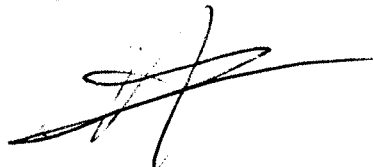
Zonder akkoord met Atos Origin en de crediteuren is een volledige financiële afronding en verantwoording van het project niet mogelijk. Dit zou dan betekenen dat het SNN de subsidieverlening dient in te trekken en het faillissement van de stichting moet aanvragen. Dan volgt er zeker geen betaling van de fiscus en zijn er geen middelen om de crediteuren (gedeeltelijk) te betalen. Het SNN heeft om twee redenen besloten om nu geen stappen met verstreckende gevolgen te ondernemen en het bestuur nog even de noodzakelijke tijd te gunnen het project financieel af te ronden:

1. Bij een faillissement ontvangen de schuldeisers niets c.q. een zeer gering bedrag. Beperking van de schade voor de schuldeisers staat in deze fase centraal in de afwegingen van het SNN.
2. Door dit traject is medewerking van alle relevante partijen verzekerd zodat een deugdelijke en volledige controle door de accountants van het SNN kan worden uitgevoerd. Voor het uitvoeren van een volledige controle is ook medewerking van Atos Origin noodzakelijk.

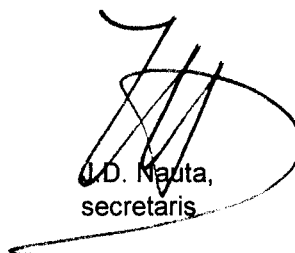
De tijdsplanning

Hoewel het Dagelijks Bestuur het liefst zeer spoedig tot een afronding van dit dossier zou komen, is ervoor gekozen om de schade voor derden niet groter te maken dan dat deze toch al is. Dit betekent dat enig geduld moet worden betracht. Met de oprichting van de IT-Atelier Holding BV zijn twee tot drie weken gemoeid. Vervolgens zal de Belastingdienst enige tijd nodig hebben om de BTW-verrekening te verwerken. Pas daarna bestaat voldoende duidelijkheid om conclusies te kunnen trekken in het verificatie-onderzoek, waarna het SNN op basis van die resultaten tot subsidievaststelling kan overgaan. Er van uitgaande dat alle partijen de grootst mogelijke spoed betrachten in hun aandeel in dit proces, kunnen definitieve resultaten op zijn vroegst eind januari worden verwacht. Wij zullen de resultaten van het verificatie-onderzoek kort na het beschikbaar komen met u bespreken, indien nodig in een extra vergadering van het Algemeen Bestuur.

Hoogachtend,

A.L. ter Beek,
voorzitter

J.D. Nauta,
secretaris